

5. Ihnatieva, I.A., Harafonova, O.I. (2013). Korporatyvne upravlinnia [Corporative management]: pidruchnyk. Kyiv: "Tsentr uchbovoi literatury". 600 p. [in Ukrainian].
6. Karnaukh, T.M. (2011). Notariat yak instytut preventyvnoho pravosudiva v Ukraini [Notary as an institution of preventive justice in Ukraine]. *Aktualni problemy tsyvilnoho prava ta protsesu: materialy mizhn. nauk. konf., prysviachenoї pamiaty Yu.S. Chervonoho* (Odesa, 16 hrudnia 2011 roku). Feniks. P. 42–46 [in Ukrainian].
7. Smiiian, L.S. (2008). Notariat v Ukraini [Notary in Ukraine]: navch. posib. 2-he vyd., ster. Kyiv: KNT. 677 p. [in Ukrainian].
8. Pro notariat [About the notary]: *Zakon Ukrainy. vid 02.09.1993 No. 3425-XII. Verkhovna Rada Ukrainy* [in Ukrainian].
9. Tyshchenko, V.H. (2016). Funktsionalna ta orhanizatsiina vzaemodiia notariatu z orhanamy publichnoi vlady v Ukraini [Functional and organizational interaction of the notary with public authorities in Ukraine]. *Visnyk Chernivetskoho fakultetu Natsionalnoho universytetu "Odeska yurydychna akademiia"*. No. 2. P. 158–169 [in Ukrainian].
10. Tumanov, H.A. (1986). Orhanyzatsiia kak funktsiia hosudarstvennoho upravleniam [Organization as a function of government]. *Sovetskoe hosudarstvo y pravo*. No. 1. P. 38–46 [in Russian].
11. Fursa, S.Ia. (2012). Teoriia notarialnoho protsesu [Theory of the notarial process]: naukovy-praktychnyi posibnyk. Kyiv: Alerta; Tsentr uchbovoi literatury. 920 p. [in Ukrainian].
12. Chyzhmar, K.I. (2015). Instytut notariatu sered inshykh orhaniv derzhavnoi vlady: okremi aspekty [The institute of notary among other public authorities: some aspects]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Vyp. 32(1). P. 149–152 [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.1.24>

ОБСТАВИНИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ З'ЯСУВАННЮ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗАХОПЛЕННЯ ЗАРУЧНИКІВ

Іван Вигівський

здобувач

Харківського університету внутрішніх справ (Харків, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-1293-5810

Анотація. Наукова стаття присвячена висвітленню обставин, що підлягають з'ясуванню під час розслідування захоплення заручників. Проаналізовано підходи вчених до цього поняття та на основі класифікацій обставин, що підлягають з'ясуванню під час розслідування суміжних кримінальних правопорушень, що досліджувалися науковцями, наведено перелік обставин, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні про захоплення заручників, котрі згруповано в: обставини, що стосуються події кримінального правопорушення; особистісні обставини; наслідкові обставини; інші обставини, кожна з яких включає в себе обставини цієї групи, що підлягають доказуванню. З'ясовано, що формування обставин, що підлягають встановленню, зумовлене трьома чинниками: предметом доказування (передбаченого ст. 91 КПК України), кримінально-правовою та криміналістичною характеристиками певного кримінального правопорушення. При цьому обставини, що підлягають доказуванню, відображені в нормах чинного КПК та є визначальними, базовими для всіх злочинних діянь без винятку, а також для організації розслідування, тому мають неабияке значення.

Ключові слова: захоплення заручників, розслідування, кримінальне провадження, обставини, що підлягають з'ясуванню.

THE COVERAGE OF THE CIRCUMSTANCES TO BE CLARIFIED DURING THE INVESTIGATION OF THE HOSTAGE-TAKING

Ivan Vigivsky

Applicant

Kharkiv University of Internal Affairs (Kharkiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-1293-5810

Abstract. The scientific article is devoted to the coverage of the circumstances to be clarified during the investigation of the hostage-taking. Scientists' approaches to this concept are analyzed and on the basis of classifications of circumstances to be clarified during the investigation of related criminal offenses investigated by scientists, a list of circumstances to be established in criminal proceedings on hostage-taking is grouped into groups: circumstances relate to the event of a criminal offense; personal circumstances; consequential circumstances; other circumstances, each of which includes the circumstances of this group to be proved. It is established that the formation of circumstances to be established is

due to three factors: the subject of proof (provided for in Article 91 of the CPC of Ukraine), criminal law and forensic characteristics of a particular criminal offense. At the same time, the circumstances to be proved are reflected in the norms of the current CPC and are decisive, basic for all criminal acts without exception, as well as for the organization of the investigation, so they are of great importance.

Key words: hostage-taking, investigation, criminal proceedings, circumstances to be clarified.

OKOLICZNOŚCI DO WYJAŚNIENIA PODCZAS DOCHODZENIA W SPRAWIE BRANIA ZAKŁADNIKÓW

Ivan Vyhivskyi

student

Charkowskiego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Charków, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-1293-5810

Adnotacja. Artykuł naukowy koncentruje się na podkreśleniu okoliczności, które należy wyjaśnić podczas dochodzenia w sprawie brania zakładników. Przeanalizowano podejścia naukowców do tej koncepcji i na podstawie klasyfikacji okoliczności, które należy wyjaśnić podczas dochodzenia w sprawie powiązanych czynów zabronionych, które zostały zbadane przez naukowców, podano listę okoliczności, które należy ustalić w postępowaniu karnym o wzięcie zakładników, które są pogrupowane w grupy: okoliczności dotyczące zdarzenia czynu zabronionego; okoliczności osobiste; okoliczności śledcze; inne okoliczności, z których każda obejmuje okoliczności grupy do udowodnienia. Ustalono, że kształtowanie się okoliczności do ustalenia wynika z trzech czynników: przedmiotu dowodu (przewidzianego w art. 91 Kodeksu Postępowania Karnego Ukrainy), karno-prawnej i kryminalistycznej charakterystyki określonego czynu zabronionego. Jednocześnie okoliczności, które mają być udowodnione, znajdują odzwierciedlenie w normach obowiązującej Kodeksu Postępowania Karnego i są decydujące, podstawowe dla wszystkich czynów przestępczych bez wyjątku, a także dla organizacji dochodzenia, dlatego mają ogromne znaczenie.

Słowa kluczowe: branie zakładników; dochodzenie; postępowanie karne; okoliczności do wyjaśnienia.

Вступ. Упродовж тривалого часу існування криміналістика накопичила чималі знання, що стосуються організації розслідування злочинів та злочинів проти життя та здоров'я зокрема. Проте нині відчувається не досить розробленою організація розслідування кримінального правопорушення, передбаченого ст. 147 КК України, а також питання обставин, які підлягають з'ясуванню під час розслідування цього виду кримінального правопорушення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Належну основу для розв'язання такої проблеми становлять численні наукові дослідження: М.О. Акімова, А.В. Андрушка, Р.С. Белкіна, В.П. Бахіна, О.О. Володіної, В.А. Журавля, А.В. Іщенко, Н.І. Клименка, І.І. Когутича, В.С. Кузьмічова, В.К. Лисиченка, В.Г. Лукашевича, Є.Д. Лук'янчикова, Г.А. Матусовського, М.А. Погорецького, О.С. Саїнчина, М.В. Салтевського, О.Ю. Татарова, В.В. Тищенко, Є.Б. Тітова, М.І. Хавронюка, П.В. Цимбала, С.С. Чернявського, Ю.М. Черноус, В.Ю. Шепітька, Б.В. Шура, Р.М. Шехавцова та багатьох інших науковців. Їхні фундаментальні роботи щодо організації розслідування злочинів є підґрунтям для розгляду на монографічному рівні проблем розслідування захоплення заручників.

Метою статті є окреслення обставин, що підлягають з'ясуванню під час розслідування захоплення заручників.

Виклад основного матеріалу. До структури організації розслідування окремих видів кримінальних правопорушень входить низка елементів, проте щодо окремих із них дотепер є певні дискусії, найбільші з яких стосуються обставин, що підлягають з'ясуванню.

На думку Р.С. Белкіна, криміналістична характеристика злочину має органічно містити обставини, що підлягають встановленню, і тому немає потреби зараховувати цей елемент до структури окремої методики (Belkin, 1999: 274). І.О. Возгрін до структури окремої криміналістичної методики зараховує такі елементи: криміналістичну характеристику конкретного виду злочину, тобто дані про спосіб вчинення; типovu «слідову картину»; поширеність; характеристику осіб, що вчинили ці злочини, й потерпілих від них; причини й умови, які сприяють вчиненню злочинів; обставини, що підлягають доказуванню, тощо (Vozgrin, 1998: 168). На думку М.В. Салтевського, структуру криміналістичної характеристики не можна ототожнювати з обставинами, що підлягають з'ясуванню. Він вважав, що всі елементи предмета доказування не можуть бути охоплені елементами криміналістичної характеристики, які в основному описують типові властивості та ознаки злочину, проте їх поєднання допускається (Saltevskiy, 2008: 419).

Інші автори, наприклад В.Г. Танасевич, дотримуються протилежної позиції, вважаючи за необхідне виділяти обставини, що підлягають з'ясуванню, в структурі окремої криміналістичної методики, підкресливши, що для цілеспрямованого розслідування слідчий повинен у кожному кримінальному провадженні уявити собі: що саме необхідно з'ясувати, тобто, які саме фактичні обставини розслідуваної події повинні бути встановлені і у яких межах (Tanasevich, 1980: 84). В.С. Бурданова припускає, що різні думки щодо цього питання пояснюються однаковим звучанням обставин, які підлягають з'ясуванню, й елементів криміналістичної характеристики злочину (Burdanova, 2000: 64). Обидві системи, на перший погляд, є схожими: у тому й іншому випадку до них належать час, місце, спосіб, обставини, що характеризують особистість підозрюваного, та інші. Проте ми підтримуємо представників другого підходу та вважаємо, що криміналістична

характеристика та обставини, що підлягають з'ясуванню, є поняттями різноплановими, та під час розкриття особливостей розслідування захоплення заручників обставини, що підлягають з'ясуванню, слід розглядати відокремлено. Основний взаємозв'язок між обставинами, що підлягають з'ясуванню, та криміналістичною характеристикою полягає у такому: якщо предмет доказування визначається законом, то коло допоміжних обставин зумовлюється особливостями криміналістичної характеристики виду чи групи злочинів, а також змістом слідчих ситуацій, що складаються на тому чи іншому етапі розслідування. Водночас тут спостерігається і зворотний зв'язок: криміналістична характеристика окремих видів злочинів формується шляхом аналізу й узагальнення криміналістичних характеристик сукупності конкретних злочинів, проте дати таку характеристику можна лише за умови їх розкриття, тобто встановлення кола обставин, що підлягають з'ясуванню (Selivanov, 1977: 58). Підкреслюючи значення досліджуваних обставин, В.В. Тіщенко зазначає, що обставини, що підлягають з'ясуванню, мають криміналістичне значення, оскільки зумовлюють кінцеві завдання розслідування, спрямованість слідчих версій, постановку проміжних завдань розслідування на його різних етапах і в різних слідчих ситуаціях (Tishchenko, 2002: 208).

Таким чином, підтримуючи позицію В.А. Журавля, обставини, що підлягають з'ясуванню, вважаємо результатом синтезу кримінально-процесуальних приписів щодо визначення предмета доказування у кримінальному провадженні, передбачених чинним законодавством, а також кримінально-правових і криміналістичних ознак злочину певного різновиду (Zhuravel, 2010: 13).

Найбільш вдало до класифікації підійшов В.В. Тіщенко, який наголошує на доцільності виділення груп обставин, котрі належать до: 1) події як процесу діяльності, яка наповнена повним змістом (правова сутність події, спосіб підготовки, вчинення і приховування злочину, знаряддя і засоби, що використовувалися) і здійснюється у конкретних умовах; 2) суб'єкта злочину і його психологічного відношення до задуманих і учинених дій; 3) об'єкта злочинних дій: майна, що викрадається, і потерпілого; 4) наслідків, що наступили в результаті скоєння злочину (Tishchenko, 2007: 145). Справді, найважливіші і найбільш загальні з таких обставин закріплені в ст. 91 КПК України, але перелік цих обставин не враховує особливості різновидів і груп злочинів, змісту складу злочинів, різнобічних відомостей про особи злочинця і потерпілого, інших факторів. Тому у формуванні обставин, що підлягають з'ясуванню під час формування особливостей розслідування захоплення заручників, врахуємо його кримінально-правову та криміналістичну характеристику, а також обставини, що підлягають доказуванню, передбачені нормами КПК України. З огляду на окреслені теорії обставини, що підлягають з'ясуванню під час розслідування кримінального провадження про захоплення заручників, на нашу думку, доцільно об'єднати у три групи:

1) обставини, що стосуються події кримінального правопорушення. До цієї категорії слід зараховувати: відомості про час скоєння злочину; відомості про місце скоєння злочину; відомості про спосіб скоєння злочину; відомості про знаряддя злочину; відомості про сліди злочину.

Так, обставини першої групи є визначальними, тому що у разі відсутності події кримінального правопорушення кримінальне провадження підлягає закриттю на підставі ч. 1 ст. 284 КК України. Після виявлення зникнення людини слід ретельно перевірити всі початкові слідчі версії, а також передусім час та місце останнього перебування потерпілого. Надалі у разі встановлення факту захоплення особи як заручника та отримання вимог щодо звільнення заручника перевірити такі. Адже вагоме значення обставин цієї категорії має встановлення вимог, що висуваються злочинцем, з метою звільнення заручників, їх категорії та характер виконання. Так, адресатом вимоги можуть бути такі суб'єкти: 1) родичі затриманого або інші фізичні особи (до прикладу, його знайомі); 2) державна або інша установа, підприємство чи організація (посадові особи органів законодавчої, виконавчої влади, суду, господарського товариства, банку тощо), у т. ч. іноземні або міжнародні; 3) службові особи та інші. Звідси вчинення чи невчинення певних дій адресатом вимоги є умовою звільнення заручника. Також особливим є встановлення характеру зв'язку особи захоплювача – злочинця – адресата вимоги. З'ясування способу та знаряддя вчинення є необхідним для формування версій про захоплення заручників.

Таким чином, ми дійшли висновку, що обставини першої класифікаційної групи є вихідним елементом для встановлення обставин наступних трьох груп.

2) персональні обставини: відомості про особу потерпілого; відомості про особу злочинця; відомості про наявність зв'язку потерпілий – злочинець – адресат вимоги щодо звільнення заручників; обставини щодо розподілу ролей між учасниками захоплення заручників у разі вчинення злочину організованою групою; відомості щодо розвитку, кола інтересів дитини у разі, якщо заручником є дитина.

Насамперед слідчому слід з'ясувати кількість потерпілих, а надалі особисті дані потерпілого та підозрюваного, до яких належать: дані про прізвище, ім'я та по батькові; вік, місце народження і місце проживання. Велике значення мають їхній фізичний і психічний розвиток, габітологічні ознаки: зріст, статура, наявність особливих прикмет зовнішності, особливості ходи, жестикуляції, міміки, голосу і мови; анатомічні дефекти, наявність хронічних фізичних і психічних захворювань; особливості характеру й емоційної сфери (жорстокість, запальність, наполегливість, мстивість і ін.). Крім даних, що індивідуалізують особу, необхідно встановити відомості, які характеризують їх соціальний статус: походження; професію, вид діяльності, місце роботи; якщо не працює, то в зв'язку з чим, як давно, які засоби існування; родинний стан, наявність і вік дітей; чи працюють, і де саме їхні батьки; з ким із родичів проживає, у яких відносинах перебуває; чи служив в армії: якщо так, то де, коли, у яких частинах, на яких посадах.

У разі скоєння злочину групою чи організованою групою осіб слід з'ясувати структуру групи, роль кожного з її учасників, наявність та оснащення зброєю, її походження, відомості щодо планування злочину,

його підготовки, безпосереднього вчинення та приховування, час та місця захоплення, а також утримання заручників, характер та зміст вимог щодо звільнення заручників тощо.

Здобуті дані будуть формувати погляд слідчого на наявність чи відсутність специфічного зв'язку «потерпілий – злочинець», який у майбутньому дасть відповідь на безліч запитань та допоможе слідчому підтвердити чи спростувати версію про мотиви захоплення заручників.

Під час характеристики обставин другої групи слід звернути увагу на дії потерпілого та підозрюваного до, під час та після скоєння злочину, а також ставлення злочинця до наслідків захоплення заручників.

Слід нагадати, що потерпілим у результаті захоплення заручників є як особа, котру захопили як заручника, так і особи, яким висунули вимоги щодо звільнення заручника, а також інші особи, котрі потерпіли в результаті захоплення заручників (працівники правоохоронних органів у результаті проведення операції з їх звільнення, сторонні особи тощо).

Заручником, тобто потерпілим від злочину, передбаченого ст. 147 КК України, не можуть бути особи, які завідомо для винного є представниками влади, працівниками правоохоронних органів та їх близькими родичами, крім випадків, коли вони захоплені або тримаються як заручники з метою спонукання родичів затриманих або інших фізичних (неслужбових) осіб до вчинення або утримання від вчинення будь-якої дії як умови звільнення заручника. При цьому, крім безпосередньо заручника, потерпілими від цього злочину можуть бути визнані й інші особи, що постраждали під час захоплення або тримання особи як заручника (Melnyk, Khavroniuk, 2007: 170).

До обставин, що підлягають з'ясуванню щодо потерпілого, належать:

- стать, вік, характер праці, матеріальний стан, поведінка в побуті, місце проживання;
- чи могла потерпіла особа розуміти характер і значення вчинених щодо неї дій; якщо ні, то через які причини; чи могла потерпіла особа чинити опір захоплювачеві;
- за яких обставин потерпіла особа виявилася на місці злочину і з ким; чи відомий їй злочинець, звідки; якщо так, то в яких відносинах вони перебували до скоєння злочину;
- якою була поведінка потерпілої особи до скоєння злочину;
- якими були дії злочинця в ході захоплення;
- де переховував злочинець потерпілого та як поводився під час цього;
- як поводився злочинець із заручником (якою була його поведінка, що говорив, чи давав їжу, воду, речі першої необхідності тощо);
- кому та які вимоги висував для звільнення та чи були вони задоволені;
- яким чином відбувалося звільнення.

У разі якщо потерпілим є дитина, то додатково з'ясовуються обставини, передбачені ст. 465 КПК України, тобто її вік (число, місяць, рік народження), стан здоров'я та рівень розвитку, інші соціально-психологічні риси особи. За наявності даних про розумову відсталість неповнолітнього, не пов'язану з психічною хворобою, повинно бути також з'ясовано ставлення неповнолітнього до вчиненого щодо нього діяння.

Обставини, що підлягають встановленню стосовно особи злочинця:

- дані, що індивідуалізують злочинця;
- чи є особа осудною;
- психічне ставлення особи до вчиненого нею кримінального правопорушення;
- коли і у зв'язку із чим у неї виник умисел на вчинення кримінального правопорушення;
- які мотиви скоєння злочину;
- що саме йому відомо про потерпілого (вік, стан здоров'я, міцність родинних зв'язків, характер праці, матеріальний стан);
- наслідки та форма вини стосовно їх настання;
- чи перебувала особа в момент скоєння злочину в стані алкогольного або іншого сп'яніння;
- чи не вчиняла раніше особа злочинів, якщо так, то які саме; наявність судимості за їх вчинення та ступінь покарання;
- якщо злочин вчинено групою, то який ступінь участі кожного зі співучасників; чи була узгодженість у їхніх діях; чи стійка ця група; чи не вчиняли вони раніше аналогічні або інші злочини, якщо так, то які саме;
- наявність та походження зброї;
- місце та умови утримання заручників;
- відомості щодо переговорів зі звільнення заручників.

Слід підкреслити важливість встановлення особистих даних потерпілого та злочинця, оскільки це необхідно для формування тактики ведення переговорів щодо звільнення заручників, а в подальшому спецоперації з їх звільнення. Під час ведення переговорів зі злочинцями слід підкреслити важливу роль у взаємодії слідчого з представниками поліції та спеціальних підрозділів.

До прикладу, під час проведення спецоперації зі звільнення заручників у м. Луцьку поліції вдалося з'ясувати, що за авторством злочинця в Інтернеті є книга «Філософія Злочинця», що «описує перебування автора у місцях ув'язнення та його погляди на життя». Завдяки детальному аналізу психологів та тісній взаємодії слідчого та спецпризначенців у ході проведення переговорів зі злочинцем поліції вдалося звільнити 20 заручників (Zakhoplennia zaruchnykiv u Lutsku. U MVS rozpovily podrobytsi, 2020).

3) наслідкові обставини. До цієї групи належать наслідки, що настали в результаті захоплення заручників. Так, у результаті захоплення заручника настають наслідки у вигляді тілесних ушкоджень, матеріальної

чи моральної шкоди, погроза знищення людей, тяжкі наслідки (смерть однієї чи декількох осіб, самогубство потерпілого, заподіяння тяжких тілесних ушкоджень хоча б одній особі або середньої тяжкості тілесних ушкоджень кільком потерпілим, спричинення великої матеріальної шкоди (наприклад, внаслідок вибуху), суттєве загострення міждержавних чи міжнародних стосунків, тривала дезорганізація роботи установи, підприємства чи організації тощо).

Поняттям «тяжкі наслідки» у складі цього злочину охоплюються заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, у т. ч. таке, що спричинило смерть потерпілого, спричинення значної матеріальної шкоди, суттєве загострення міждержавних чи міжнародних стосунків, серйозне порушення діяльності установ, організацій і підприємств тощо (Melnyk, Khavroniuk, 2007: 171).

У результаті скоєння злочину потерпілій особі насамперед спричиняється фізична шкода у вигляді тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості. В окремих випадках захоплення заручників закінчується смертю заручника. Моральна шкода виражається в душевних стражданнях, стресах потерпілого. Матеріальна шкода виражається в ушкодженні майна потерпілої особи, а також у разі задоволення висунених вимог.

Такі обставини з'ясовуються шляхом проведення судових експертиз, здебільшого у 54,5% випадків слідчими призначалася судово-медична експертиза.

4) інші обставини: обставини, що обтяжують чи пом'якшують покарання; обставини, що виключають кримінальну відповідальність, чи є підставою для закриття кримінального провадження; обставини, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності; обставини, що виключають факт вчинення підозрюваною особою іншого кримінального правопорушення (до прикладу, передбаченого ст.ст. 146, 115, 349, 391 КК України).

Обставинами, що обтяжують відповідальність, є: скоєння цього злочину щодо неповнолітнього чи організованою групою, або якщо вчинені дії були поєднані з погрозою знищення людей, чи спричинили тяжкі наслідки. Серед обставин, що обтяжують покарання під час вчинення захоплення заручників, частими є: скоєння злочину особою, що перебуває у стані алкогольного сп'яніння або у стані, спричиненому вживанням наркотичних засобів або психотропних речовин; скоєння злочину з особливою жорстокістю; тяжкі наслідки, завдані злочинцем. Обставиною, що найчастіше трапляється серед обставин, що пом'якшують покарання, є щире каяття або активне сприяння розкриттю злочину.

Також до такої групи зараховуємо обставини, що виключають кримінальну відповідальність, чи є підставою для закриття кримінального провадження, а також обставини, що є підставою для звільнення особи від кримінальної відповідальності, та обставини, що виключають факт вчинення підозрюваною особою іншого кримінального правопорушення. Справді, встановивши відсутність указаних обставин, слідчий підтвердить версію про те, що було скоєно захоплення заручників.

Таким чином, теоретична розробка питання класифікації та характеристики окремих обставин, що підлягають з'ясуванню у кримінальних провадженнях про захоплення заручників, сприятиме визначенню напрямку розслідування, розробці версій, постановці відповідних тактичних завдань та засобів їх вирішення.

Список використаних джерел:

1. Белкин Р.С. История отечественной криминалистики. Москва : Знание, 1999. 496 с.
2. Возгрин И.А. Курс криминалистики. Основы методики преподавания. Санкт-Петербург : Санкт-Петерб. акад. МВД России, 1998. 255 с.
3. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підручник. Київ : Кондор, 2008. 588 с.
4. Танасевич В.Г. Значение криминалистической характеристики преступлений и следственных ситуаций для методики расследования преступлений. *Актуальные проблемы советской криминалистики*. Москва, 1980. С. 84–93.
5. Бурданова В.С. Обстоятельства, подлежащие доказыванию по уголовному делу, в структуре частной криминалистической методики. *Труды СПб ЮИ ГП РФ*. 2000. № 2. С. 62–66.
6. Селиванов Н.А. Криминалистические характеристики преступлений и следственные ситуации в методике расследования. *Социалистическая законность*. Москва, 1977. № 2. С. 56–59.
7. Тищенко В.В. Корисливо-насильницькі злочини : криміналістичний аналіз. Одеса : Юридична література, 2002. 360 с.
8. Журавель В.А. Обставини, що підлягають з'ясуванню, у структурі криміналістичної методики. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. Випуск 10. 2010. Харків : Право. 660 с.
9. Тищенко В.В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : монографія. Одеса : Фенікс, 2007. 260 с.
10. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 4-те вид., переробл. та доповн. / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ : Юридична думка, 2007. 1184 с.
11. Захоплення заручників у Луцьку. У МВС розповіли подробиці. *Тиждень.ua*. URL: <https://tyzhden.ua/News/245843> (дата звернення: 27.07.2020).

References:

1. Belkin, R.S. (1999). *Istoriia otechestvennoi kriminalistiki* [History of Russian forensic science]. Moskva: Znanie. 496 p. [in Russian].
2. Vozgrin, I.A. (1998). *Kurs kriminalistiki. Osnovy metodiki prepodavaniia* [Forensic course. Fundamentals of teaching methods]. Sankt-Peterburg: Sankt-Peterb. akad. MVD Rossii. 1998. 255 p. [in Russian].
3. Saltevskiy, M.V. (2008). *Kryminalistyka (u suchasnomu vykladі)* [Criminalistics (in the modern state)]: pidruchnyk. Kyiv: Kondor. 588 p. [in Ukrainian].
4. Tanasevich, V.G. (1980). *Znachenie kriminalisticheskoi kharakteristiki prestuplenii i sledstvennykh situatsii dlia metodiki rassledovaniia prestuplenii* [The value of the forensic characteristics of crimes and investigative situations for the methods of investigating crimes]. *Aktualnye problemy sovetskoi kriminalistiki*. P. 84–93 [in Russian].

5. Burdanova, V.S. (2000). Obstoielstva, podlezhashchie dokazyvaniu po ugovnomu delu, v strukture chastnoi kriminalisticheskoi metodiki [Circumstances subject to proving in a criminal case in the structure of private forensic methods]. *Trudy SPb Iul GP RF*. No. 2. P. 62–66 [in Russian].
6. Selivanov, N.A. (1977). Kriminalisticheskie kharakteristiki prestuplenii i sledstvennye situatsii v metodike rassledovaniia [Forensic characteristics of crimes and investigative situations in the investigation methodology]. *Sotsialisticheskaia zakonnost*. 1977. No. 2. P. 56–59 [in Russian].
7. Tishchenko, V.V. (2002). Koryslyvo-nasylnytski zlochyny: kryminalistychnyi analiz [Selfish and violent crimes: forensic analysis]. Odesa: Yurydychna literatura. 360 p. [in Ukrainian].
8. Zhuravel, V.A. (2010). Obstavyny, shcho pidliahaiut ziasuvanniu, u strukturi kryminalistychnoi metodyky [Circumstances to be clarified in the structure of forensic methodology]. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky*. Vyp. 10. 660 p. [in Ukrainian].
9. Tishchenko, V.V. (2007). Teoretychni i praktychni osnovy metodyky rozsliduvannia zlochyniv: monohrafiia. Odesa: Feniks. 260 p. [in Ukrainian].
10. Melnyk, M.I., Khavroniuk, M.I. (2007). Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine]. 4-te vyd., pererobl. ta dopovn. Kyiv: Yurydychna dumka. 1184 s. [in Ukrainian].
11. Zakhopleniia zaruchnykiv u Lutsku. U MVS rozpovily podrobytsi. [Hostage-taking in Lutsk. The Ministry of Internal Affairs told the details]. *Tyzhden.ua*. (2020). URL: <https://tyzhden.ua/News/245843> [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.1.25>

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ ЩОДО РОЗШУКУ ВИКРАДЕНОГО МАЙНА НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК

Юлія Висотенко

*здобувачка кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0002-0933-6884*

Анотація. У науковій статті автор досліджує питання, пов'язані з організацією заходів щодо розшуку викраденого майна на початковому етапі розслідування. З цією метою у статті проаналізовано різноманітні підходи до визначення предмета злочинного посягання як основного елементу криміналістичної характеристики крадіжок та визначено типовий перелік майна, на заволодіння яким спрямований умисел особи злочинця. Проведено порівняння різних категорій предметів злочинного посягання залежно від способу злочину, вікових властивостей суб'єкта кримінального правопорушення та його потреб, місця та часу вчинення крадіжки. Запропоновано розглядати діяльність щодо розшуку викраденого майна на початковому етапі розслідування у кількох аспектах: як процес взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України, спрямований на встановлення місцезнаходження викраденого майна, його вилучення та повернення власнику; як тактичний прийом окремих слідчих (розшукових) дій; як тактичну операцію «Розшук викраденого майна»; як оперативно-розшуковий захід.

Ключові слова: крадіжка, розслідування, предмет злочинного посягання, організація діяльності, спрямованої на розшук викраденого майна.

ORGANIZATION OF MEASURES TO SEARCH FOR STOLEN PROPERTY AT THE INITIAL STAGE OF INVESTIGATION OF THEFT

Yuliia Vysotenko

*Applicant at the Department of Criminology and Forensic Medicine
National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0002-0933-6884*

Abstract. In the scientific article, the author explores issues related to the organization of measures to search for stolen property at the initial stage of the investigation. To this end, the article analyzes various approaches to determining the subject of criminal encroachment as the main element of the forensic characterization of theft and identifies a typical list of property to be seized by the intent of the offender. Conducted comparison of different categories of objects of criminal encroachment depending on the method of the crime, age characteristics of the subject of the criminal offense and his needs, place and time of theft. It is proposed to consider the search for stolen property at the initial stage of the investigation in several aspects: as